

## **РІСТ І РОЗВИТОК ЯГНЯТ АСКАНІЙСЬКОЇ КАРАКУЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ В УМОВАХ БУДЖАЦЬКОГО СТЕПУ**

**Китаєва А.П.** д-р с.-г. наук, професор  
**Марчук О.М.**, аспірант

Одеський державний аграрний університет

*В статті коротко викладенні результати вивчення росту і розвитку ягнят асканійської каракульської породи на першому році постембріонального періоду в умовах Буджацького степу. Визначили, що адаптаційна здатність до цих умов у баранців протікає більш повільно, ніж у ярок, що і підтверджується їх живою масою та середньодобовими приростами.*

Ключові слова: ягнята, жива маса, середньодобовий приріст, статі тіла, індекси будови тіла

**Постановка проблеми.** Одним із основних завдань смушкового вівчарства є забезпечення легкої промисловості хутровою сировиною, а населення продуктами харчування. У цьому сенсі воно виконує важливу державну стратегічну і соціальну функцію.

Однак, для виконання цих завдань, галузь повинна бути конкурентноспроможною і ґрунтуватися на тваринах міцної конституції з добрим здоров'ям та генетично зумовленою високою продуктивністю.

Проте, різні природно-кліматичні і господарські умови мають певний вплив на розвиток і реалізацію генетично-зумовленої продуктивності тварин однієї і тієї ж породи, що спонукає до ведення породної селекції та технології виробництва продукції в певних умовах зони розведення тої чи іншої породи.

Розвиток продуктивних ознак ягнят асканійської каракульської породи в умовах Буджацького степу вивчений недостатньо, що і спонукало до проведення досліджень у цьому напрямі.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій у яких започатковано розв'язання проблеми.** Вивчення особливостей росту (як показника загального розвитку організму) каракульських ягнят є провідною ланкою в селекційно-племінній роботі з вівцями даної породи [5,1]. З віком будова тіла тварин та їх екстер'єрні

особливості різко змінюються. В ембріональний період, у тварини найбільш швидко ростуть трубчасті кістки, а в постембріональний – плоскі. Маса ягнят при народженні є кінцевим результатом їх ембріонального і вихідним показником постембріонального розвитку. Цінність цієї кількісної ознаки при народженні полягає в доступності її вимірювання [2,4,7]. В зв'язку з цим, пошук прискореного вирощування тварин на основі використання закономірностей їх росту і розвитку є актуальним, так як дозволяє керувати процесом виробництва продуктів вівчарства.

**Метою нашої роботи** було вивчення росту і розвитку ягнят асканійської каракульської породи на першому році постембріонального періоду в умовах Буджацького степу.

**Матеріал і методика досліджень.** Дослідження проводились в умовах АФ «Бородіно-А» Тарутинського району Одеської області, яка розташована на території Буджацького степу і характеризується різко континентальним посушливим кліматом із спекотним жарким літом та малосніжною морозною зимою.

Для виконання роботи в період ягніння від 40 вівцематок, асканійської каракульської породи 3-4-річного віку, які були запліднені одним бараном-плідником, був взятий для дослідження приплід у кількості 20 ярок і 22 баранців.

Вівцематки були аналогічні за віком, живою масою та смушковим типом.

У ярок і баранців визначали живу масу, середньодобовий приріст та лінійний ріст статей тіла у такі вікові періоди: при народженні, 4- і 7-місячному віці.

Живу масу та середньодобовий приріст визначали за загальноприйнятими методиками.

Розвиток ягнят визначали за лінійним ростом статей тіла шляхом взяття промірів і розрахунку індексів будови тіла за І.А. Чижик [6]. Цифровий матеріал опрацьовували методом варіаційної статистики за Н.А. Плохинським [3]

**Результати досліджень.** Жива маса є одним із показників м'ясної продуктивності і характеризує стан здоров'я і розвиток продуктивних ознак, так як об'єднує конституціональні і спадково обумовлені якості тварин. Вікові зміни живої маси ягнят асканійської каракульської породи наведені в таблиці 1.

З таблиці 1 видно, що ярочки і баранці народжуються з живою масою, характерною для ягнят асканійської каракульської породи, але у баранців проявляється статевий диморфізм і вони мають більшу живу масу ніж ярочки на 0,09 кг або на 2,1% ( $P > 0,90$ ). Найбільш суттєво статевий диморфізм проявляється у баранців 4-місячного віку ,коли вони переважають ярочок за живою масою на 3,97 кг або на 16,3% ( $P > 0,999$ ). Це пов'язано з типом нервової

діяльності та обміном речовин у ягнят різної статі, що підтверджується зміною їх живої маси у подальшій віковий період. Так, у 7-місячному віці жива маса баранців була більша, ніж у ярок вже на 0,8кг, або на 2,6% ( $P < 0,90$ ).Період після 4-місячного віку характеризується відлученням від матерів, зміною умов годівлі й утримання ,що викликає стресовий стан у ягнят і зменшення інтенсивності росту, що позначається і на зменшенні їх продуктивності.

**Таблиця 1. Вікові зміни живої маси ягнят, кг**

Вік ягнят, міс	Ярочки				Баранці			
	Жива маса, кг							
	n	$X \pm Sx$	$\pm \sigma$	Cv%	n	$X \pm Sx$	$\pm \sigma$	Cv%
При народженні	20	4,21±0,05	0,24	5,7	22	4,3±0,08	0,38	9,0
4	20	24,33±0,626	2,73	11,2	22	28,3±0,867	3,78	13,3
7	20	31,1±0,5	2,73	8,7	22	31,9±1,12	4,9	15,3
Середньодобовий приріст, г								
0-4 міс	20	167,6			22	200		
4-7 міс	20	75,2			22	40,0		
0-7 міс	20	128			22	131		

Адаптаційна здатність до цих умов у баранців протікає більш повільно, ніж у ярок, що і підтверджується їх живою масою та середньодобовими приростами.

Лінійні проміри статей тіла тварин дають можливість мати уявлення про будову їх тіла. Оцінка екстер'єру має важливе значення, так як при цьому враховуються не тільки конституціональні особливості, а й напрямок продуктивності тварин. Лінійні проміри статей тіла ягнят наведені в таблиці 2.

Аналізуючи одержанні дані можна зазначити, що всі проміри статей тіла баранців більші, ніж у ярочок, що також обумовлено статевим диморфізмом.

Як і у баранців, так і у ярочок більш інтенсивно збільшуються широтні проміри(ширина, глибина та обхват грудей), навкісна довжина тулуба і менш інтенсивно – висота в холці та обхват п'ястка.

**Таблиця 2. Вікові зміни промірів статей тіла ягнят, см**

проміри	Ярки (n = 20)			Баранці(n = 22)		
	При народ	4 міс	7 міс	При народ	4 міс	7 міс
Висота в холці	37,22 ±0,56	53,0 ±1,46	57,9 ±0,62	38,3 ± 0,75	56,64 ±1,11	60,6 ±0,8
Висота в крижах	39,83 ±0,78	55,9 ±1,23	60,6 ±0,56	40,2 ±0,81	59,06 ±1,28	62,6 ±0,8
Обхват грудей	39,33 ±0,94	70,3 ±1,68	73,9 ±0,61	42,2 ±0,65	72,03 ±1,24	73,8 ±0,7
Ширина грудей	13,33 ±0,38	24,8 ±0,52	18,7 ±0,32	13,75 ±0,32	25,18 ±0,4	21,0 ±0,6
Глибина грудей	9,33 ± 0,38	15,6 ±0,53	25,6 ±0,42	9,85 ±0,36	16,6 ±0,59	27,8 ±0,3
Обхват п'ястка	6,61 ± 0,14	7,6 ±0,18	7,8 ±0,1	7,05 ±0,21	8,14 ±0,13	8,25 ±0,1
Навісна довжина тулуба	31,88 ±0,91	55,7 ±0,91	54,6 ±0,55	32,1 ±0,36	57,0 ±1,08	54,9 ±0,8

Слід зазначити, що проміри статей тіла тварини дають уявлення про розміри окремих частин тіла, але не характеризують їх співвідношення, яке відображає розвиток тварини. Тому для більш об'єктивної цієї оцінки ягнят розраховані індекси будови тіла (табл. 3).

З віком тварин покращується будова їх тіла. В ембріональний період у тварин найбільш інтенсивно ростуть трубчасті кістки і ягнята народжуються більш високоногими, а в постембріональний – плоскі, ягнята стають менш високоногими. З віком у ягнят зменшуються індекси високоногості, перерослості, костистості, але збільшуються - розтягнутості, збитості. Ці індекси характеризують формування і розвиток ознак м'ясної продуктивності.

За 7-ми місячний період росту як баранців так і ярки зменшення індексу високоногості і костистості було найбільш інтенсивним і склало відповідно у ярки 25,6 і 24,3%, у баранців – 27,1-26,1%. Збільшення індексів розтягнутості і збитості було на середньому рівні і склало відповідно: у ярки - 10,2 і 8,5%, у баранців – 8,6 - 5,7%.

**Таблиця 3. Індекси будови тіла ягнят, %**

Індекс	ярки (n = 20)			Баранці (n = 22)		
	При народ	4 міс	7 міс	При народ	4 міс	7 міс
Високоногості	74,9 ±1,8	70,9 ±0,8	55,7 ±2,0	74,2 ±0,9	74,4 ±0,8	54,1 ±2,8
Розтягнутості	85,6 ±0,7	105,0 ±2,7	94,3 ±1,4	83,8 ±1,2	101,3 ±2,5	91,0 ±1,2
Перерослості	107,0 ±3,0	105,4 ±3,8	104,6 ±2,3	105,0 ±2,0	104,2 ±3,1	103,3 ±2,6
Костистості	17,7 ±0,2	14,8 ±0,5	13,4 ±0,3	18,4 ±1,0	14,3 ±0,6	13,6 ±0,1
Збитості	124,7 ±2,7	126,2 ±3,4	135,3 ±2,5	127,1 ±2,3	125,4 ±2,1	134,4 ±3,3
Грудний	142,8 ±2,0	158,9 ±3,0	73,0 ±0,8	139,6 ±2,2	151,6 ±2,3	75,5 ±1,4

Отже, мінливість лінійних промірів статей тіла та розраховані на їх основі індекси будови тіла ягнят свідчать про енергію їх росту і ступінь розвитку.

#### **Висновки:**

1. Ягнята асканійської каракульської породи на першому році постембріонального періоду мають притаманні для породи показники росту і розвитку

2. Для баранців характерний статевий диморфізм. За живою масою вони переважали ярочок в усі вікові періоди відповідно: при народженні – на 0,09кг або на 2,1% (P<0,90); 4-міс. – на 3,97 кг або на 16,3% (P>0,999); 7-міс. – на 0,8 кг або на 2,6% (P<0,90).

3. В усі вікові періоди росту ягнята мали компактну будову тіла. Зі збільшенням віку тварин збільшувалися індекси будови тіла - розтягнутості, збитості і зменшувалися – високоногості, костистості, перерослості.

#### **Список використаної літератури**

1. Комогорцев Г.Ф. Весовой и линейный рост молодняка овец разного происхождения/ Г.Ф. Комогорцев// Овцы, козы, шерстяное дело.-2006.-№2.-С.11-12

2. Косилов В.И. Влияние полового деморфизма на весовой и линейный рост овец цыгайской породы/ В.И. Косилов, П.Н. Шкилев, Е.А. Никонова// Овцы, козы, шерстяное дело.-2009.-№2.-С.10-13

3. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников/Н.А. Плохинский.-М.: Колос, 1969.-256с
4. Протасов А.Ю. Интенсивность роста молодняка овец северокавказской мясо-шерстной породы с разной живой массой при рождении/А.Ю. Протасов, И.И. Селькин//Овцы, козы, шерстяное дело.-2012.-№1.-С.18-20
5. Чариев Х. Рост и смушковые особенности каракульских ягнят разных окрасок/Х.Чариев, Ф.Бадалбаева, У.Х.Арипов // Овцеводство.-1986.-№6.- С. 19-20
6. Чижик И.А. Конституция и экстерьер сельскохозяйственных животных/И.А. Чижик.-Л.: Колос, 1979.-376с
7. Штомпель М.В., Вовченко Б.О.Технологія виробництва продукції вівчарства/М.В. Штомпель.-К.: Вища освіта, 2005.- 343с.